Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхеталА

ДОЙЧАЛО

ХЬАЛАЙ ЧЕЧЕН

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 26 март, 1977 шу. • № 37 (5704). • Маз 2 кеп.

КПСС XXV съезда решеней, иттаргІча пятилетка заданеин социалистически ікоачиняра тІаьрзабаьлча массово-политическе бахка юкъе ший къаьстта мотти кхоаг гойтара агитацеш.

Гойтара агитаце нисаш лертІІа пайда эшаш бола колективаш республике кІезиг ец. Біарг ТІаотташ, саг тешаеш, кхы а дикагІа хьаьхьарга бола цун белам совбоаккхьан, хоадам бола уйлаш наьха дегаиика боссаю СССР 50 шу лазара цІеригІча хьмазода, Г.Ахриева цІеригІча назраноекин «Электроинструмент» завода. Сучженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза ковшка, производственеи участкашца бола лоаруттина, плакаташ, Ф'ахьа эшара пайда нйбу гойтара агитаце тайп-тайпара формаех. Хьаьхьа керттердар цар хан-хаьнахьа из эграйаьхьн тоаеш хьаьр, цун ларде колективе ца хьалхаьнна дитта керттера декхарш тухкие хьаьр да. Цуг совгІа наьха бІарг тІаоттаргбоаче тайпара хоза тоеш кІийтьь я ухьзара гойтара агитаци.

ГОЙТАРА АГИТАЦИ ТОАЕ

Цо тІаьхьех къаьхьегамхой производстеа эффективность лаккъьара, арахеца продукци кхы а дикагІа хилитара, къаьхьтама оьсарле лаккъара. ХІаьта из деррига ІалаьцІдира тІаьрзаьлх а ца колективашца дика нІишТІехьалъьхьа лелаеш бола социалистически яхь а.

Город Грозне а республика районий а предприятеиса, организацешца «ХІара балха деина — дикала Зиак» яхача химический девизагІа къаьхьега эттаеча хина деиз дика а тоае йиеьлй гойтара агитаци. ХІаьнз вай дуккхача колективашца хІара балха ди чаьхьдалча массане а къаьст-къаьстчаьр а дальчи истогаш ю, тІаьккха уж гойтара агитаце средствашца иьхьа шерра ЗайІовайнитара Іалаьцлу, Ништа, хьаьлчий Доскашца иьхьаьн хьаьлаьр оформиш, диагрраммаш, кодексаш, стендаш. Цар йиш хулийр хІара дийнаьхьа яхар саина дика болх баьрашь белгалбаха а шоай нормаш кхоачаш ца еран, брак хулийтарш, дисциплинеи техникерин хьагучабха а.

Вай нухчІІІаьчна КПСС райкомашка хІаьнз вІашагІа а ешка болх беш я гойтара агитацеиса лостам телаеш из оргайоьхьан тоаеш бола советаш. Парторганизацийн бодаьмийн кхуглалоьчашца хьаьвеч -цар шоай колективашка саина дукха нах тІаьдуча мотти гойтаьшца а хоза тоеш бола гойтара агитаци вІашТІехьаьдохьиг, из ший за хьаТІаоттаеча хьеш ца беш хуьнІаеш. Районе колективашка из ТІулаьх мишта лаг тахьа партийин, профсоюзин, комсомольске организацеин. Цуна кхочам хетнІей „хьаТІоттаеш ихьа-ий лозунг хьаьтеча, ТІаьккха вІаьнр хьаьтеча бІаьрча шерран доьх из керда ца боьаьхьаьн. Цу дийнаьхь лелорхо ей хьаьрна мойш пІотт Назраноекин райкома бюрошка а йийна йоллийе маьсех шерра из ТІулаьх лертІІа тоа ба деи хьаьдоЛІа районерча ПМК-632, ДСУ-2 организацеиг. Талмаеча лелаеш из ТІулаьх Грозненски № 15 болча маслозаводе, «Гроз-нефть» № 1 болча капитальин ремонт счеи № 2 болча льаьттан кІІаа ремонт счеи бригадашца, цхьаьнайолча кхьча районий колективашца а.

ХІаьнз а тІеХьа мийлуш и гойтара агитацин колективашца хьаьлаьвий латтача декхарашца хоадам болаш ца воьзаш, товрргІоча тайпара хоза хийр ца еш, цун тайптайпара формех пайда ца нйбеш бола мотти гаш. ЦхьаьйолЧа колективашка алхха цхьаьн конторе е центральнийн усадьбе лозунгаш, плакаташ, хьокхаийн доскаш, хьаьжча кхочаш хеташ хуьг. Цох кхочамбаь Іераш нийса бан, хІара производственин участке хиза еза йоаГІаьн бола гойтара агитаци. ВІаьлаь ди йиш йолаш хІаьнз дан тІишТІе стендаш, шиташ, гойтара агитаци кхьйола формаш вІашТІехьоаХ, бакъда цуз тІаьхьа цига де доаГІа йоазош ца деш, ешар хьаьа ца тохаш кІираш а бетташ а дІаьхьийг.

Вай цхьаьйолча колективашца, районашка хьаьхьалтарий сийлен адаман хьаьвий, яхье котбаьнкарий сийна баьрахкаш айю, царга карагІдаьнкарашца дувцаш «Молнеин» арахец, лаьрхІа пенгазеташ арахец, дуккхача хьаьа а пайдаеча формаех пайда нйбу.

Царгт райкомаш, маьсех, партийин организацеш декхарийла а гойтара агитаци вІашТІехьаьккхара даим лостам тела, цу дийнаьх Іоадаь дикадар шерра доаржаьдеІга Іалаьцие, лелорхо ерашкара доаГІар диззи хьаьеш. Уж тІулаьхьан цу дукхагІа дувца деза шоай бюро эксеДнеиниа, собраниеиа.

Октябра 60 шу диЗара накъаьдолхаш

16 апреле — коммунистически субботник

СовгІата декхарийла ву

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу диЗара юбилеи сийлена нахьаьхьахьа яхь бІаьнкІ грозненски ВІашагІтехьча ТЭЦ-а № 1 болча электростанце энергетикаш. Цар къаьхьегама хьинар кхы а совьалькхиг ІІІаьдаХча шера леданьча Ерригсоюзин яхье дика толаьмаш дахарех шоайгІа мотти яккхийн СССР энергетика МИнистерствин профсоюзе ЦК-ан ахчан пресеш ІІІаьрн.

Шин беттен ах беттен план хаьнаь хьаьхьа кхоачаьхьа энергетикаш доІш деннаь дІаьхо кхы а дикагІа толаьмаш дика, кастта хурглочча Ерригсоюзин коммунистически субботникце хьинар айдаь къаьхьега. Цу дийнаьхь арматурашен оборудоване къаьст-къаьстга болча оатхалаьттен ремонт еш хургба царех ВІаьнабаьр, вожаш цаьхашка, коа. предприятеиа гонаьхьа уггача мотти гаьнка лостам бен хург-ба.

Х. СУРУДЖАНЦ, «Грозненерго» оператор.

Овсаре къаьхьегардга

Ерригсоюзин ленински коммунистически субботнике — 18 апреле лаьрхІа къаьхьега дага ба «Ассинский» совхоза болхлой. Цу дийнаьхь тайп-тайпара балхашка аравараГІа 697 саг. Цар гаьнаьш бІаьрчьь, технедийкеш кхиикеш лаьтта кампадоаккхардга, хий дуладарга.

Цуг совгІа коаш ІІІендерга, дІайоГІаргьа гаьнаьнн зиЗаьш. Беррига бергбола боьх 1200 сома лаьрхІа ба. ХІаьта цу дийнаьхь дахьха дерриг ача иттаГІча пятилетка фонда дІаьхьожардга.

М. ЦУРОВ.

ХЬУВКЪАМ ГЕТТАРА ЛАККХБАР ДУХЬА!

РЕСПУБЛИКЕРЧА ЛАЬТТАШ ЛЕЛА ДЕРАША ЧІОАГІТІА РАЬЗА ХИННА ХЬАЛЛАЬЦАДД КУБАНСКИ ЯЛАТАШ КХ ЕДЕРАША ДІАДОЛАДАДЬ БАШХА-ДИКА ГІУЛАКХ.

Ялата, генарий, шекара секлаЬ, бІаьдаьрийн кхиеен культурад хьувкъам геттара лаьккхар духьа эгтара хьаьхьа яхь дІайолаьнна кубанашца ше дахьийтача письмо ІІІа КПСС ЦК Генеральин секретара новкъост Леонид Ильич Брежнева хьаьхьайаьдаьл, дІаьдолаьдаь из башха-дика патриотически гІулаьхь ерригача республикашца, кроьнашца, обЛастешца, ешаьрийнца колхозашца, совхозашкен хьаьлоаьнаргдолгах ше дог тайна хилар.

Кубанскин лаьтташ лелаьдеарна: дІаьдолаьдь гІулаьх чІоагІа даьза хинна хьаьлаьлдд Нохч-ГІалгІайчен къаьхьегамхоа. Дукхача звеньош, механизированин отрядаш, бригадаш, отделеешца, ВІаргчІча боаханаца ца хьаьккайаьдаь, хьаьлгаГІа тІаьнйца хинна декхарин шерра а дІаьхьа, уж шера хьаьжкІийн, дуга, шекара секлаЬ, бІаьдаьрийн, коартолийн хьувкъам геттара лаьккхбаГІа ВІаьнтІехьдаьккха лаьрхІа ноаш хилар. Цар из вІаьнтІехьа доаХхьар а да Іалмаьд, технекина, хьаьлхалаттача практикина карагІдаьнарех шерра пайда эшара, лаьтта лелаьдара культура дІаьхо лаьккхара ларда тІа.

Тахан оаха кепатох дукхача колективаша тІаьнйца социалистически декхарашца, дІаьлаййна дукхача шерашка тІаьовлана баьший йол — 80 центнер йоаккхарГІа.

Юбилейин шера кхы а доькхаГІа лекхарашца тІаьнйнад хьаьлхалаттача механизированин отрядаша. Лебеденко Леонида кулгалдена мехотрядо доьх деннад хІара геттара тІаьова гурахь дуча кІин 35—40 центнер, ялатийца лаьрхІаЧа хьаьжІІІ — 65—75, коартолийн — 190—210 центнер яккха.

Пачхьалькхенга ялат, баьдаьрашца, сом, коартолийн, товрргІоча, шера ІІІаьрна ТІаьнйца шера пІаьнаш ханал хьаьлхо кхоачаьнйра хьаьжьъа Октябра сийлаьхь юбилей эЗаГІахоьчаш рапорт дала лаьрхІаьл колхоза лаьтташ лелаьдеарна.

ТІаьнйца декхарашца тоЛаме кхоачашлелГа Іалаьшца дуьхь хий декхача лаьтташ хІара геттара тІа 10 центнерал кІезигаГІа йоаьшш тукшш товсаргІ оаза. Кхашка дІаьхьоргьа 25 заза тонн органическех удобрешеш. Хьдаьнна терко оргьн хий декхача лаьтташ пайда дикагІа эЗара.

ЯхьЬ ишш айберГа, колхозхой моральнин материальнин безам совбоаккхаргбо. Къаьхьгам вІаьнтІехьбаьккхарн цунах мах телаеш ГІулаьх эгалдоьхаш тоаЛергда, тІаГІоргта кІозам лоаттаьберга лаьтта лелаьдара культура дІаьхо лаьккар дуьхь. Берчете болх бара кхаьнкарчеи фермашкарчеи кхьаьгамхоаца эша культурно-бытовой хьаьлш хулийтарга.

ДоккхагІаьола декхарашца кхоачашлелга, дуьхьъам геттара лаьккбелГа — Сийлаьхь-боккха Октябра 60 шу луташ оаза-Дьаьсина лурдгола кьаьхьегама совгІат.

Суженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза уполномоченеиеш юкъара собране тІаьдІаьларГІа: председатель Ю. ЗИБОРОВ, партийна секретарь Д. МЕЙРИЕВ.

Дикагіа ханашка

Хинаре къаьхьегара тха деГаш урвоттаьлдь профсоюзий XVI съезде Л. И. Брежнева даьла кхаьмаьл, беррагаГІа вай мехка шерра хьаьлаьла патриотически гІулаьхь дІаьолаьдаьла кубанашца ше дахьийтача письмое.

Тха боаХама хьаьлашка кертера ялата культура я дуга. КПСС XXV съезда решеней ІІІоаьдаьл а ей, дуга лелаьрашца тІагІерГта лаьккаьб шоай кхай хьувкъам. ХІаьта а дерригача кхоьмаьл пайда нйцаьл. Кубанщина а санна оаха тхоай нийаш ІІІаьрдаьдаьд ялат дІаьхо дукхагІа дахаран кийчдаьн.

500 гектар болча лаьттан хІара гектара тІара 55 центнерал кІезигаГІа доьхаш дуга даккха лаьрхІад дуга лелаьдеча тха агрегой комплексе

Балда муш толаме чаьхдаккхара, 20 апрель хьаьГІаьхьачаьлеЛка геттара дика кІийдерГда оаза лаьтта, хий лела тхоай еррига сеТь тІеДикачча хьаьЛ тІа оттаьрГьа. Чекеш хьаьлйназа хий тІа а доькйташ эГара дикагІа ханашка. 17 балха деннаь дуьхьаьГІа ха на йоаьш дІаьдуьрГда дуга.

ДІайийнаЧа хІамашта Іунаь геттара дика делга ВІаьнтІехьдоаккхаргда, дикагІа ханашка кхоачаьнйьрга агротехнически мероприятий еррига комплексе къаьстта уйла тІаьоьйтаГьча оаха оьсарца лоаттабеча къовсама, шоай ханаьхьа удобреиеш теСсара, хин режим нийса делаьра.

ХьаьхХаьГІа а кийлуьрГда тхо юбилейин шера хьувкъам чуЭца, 1 июнь хьаТІаьхьачалелхьа тоаеш йоахаьрГа оаха эВеЗнона тІаьІоаГІаьь еррига комбайнаш жаткаш. 20 балха дийнаьхь ЧуйІца доькхаргда дуга.

КПСС ЦК-ан чІоагІа мах бьь дола Кубанерча хьаьхьалаттача колективаша дІаьдолаьдаьла гІулаьхь юртаьларгн къаьхьегамхой оьрчьбІоаь бахха тІа дІаьхо толамаш ІІІаьрдаьдаьл дуьхьъам ДІаьдолаьдаьл. Из башха-дика гІулаьхь дІаьхо а хьаьн, хьинаре яхь ІІІоаьрГьа хьаьо юртоаХама культурад хьувкъам геттара чІоагІа лаьккбар дуьхьъ.

Коллективо тІаьдІаьларгІа: Гудермесски районерча «Терек» яхача совхозе звеньевой МАСХАДОВ Іумар.

Кердача мулашка

Юртоьхама культурад хьувкъам юбилейин шера эгтара дукхагІа лаьккбар дуьхьъ хьаьлаьлІа Кубанси лаьтташ лелаьдеарца ІІІаьдаьдаьл гІулаьхь чІоагІа даьза хинна хьаьл а даьла, механизированин отрядаш, бригадаш, колхозна производства кхоьча участкаш хьаьхьалаттача хьаьлаГІа шоай белгалдаьла хинна мулаш кердаьдаьл. Бозаьрг йолаш йола торонаьш даьхьа а лаьрхІа, доькхаГІдола декхарашца ІІІаьйлаь.

Дерригача лаьттан тІаьра, юкъеРа лаьрхІаьла хІара геттара тІаьоа 35—40 центнер ялат доькхаргда оаха. Цу даькъе хІара гектара тІара хІин хьувкъам 33—35 центнерга, мухха хьувкъам — 35—38, хьажІІІ хьувкъам 50—55 центнерга дІаькхоачаберГа.

ХІара гектара тІара 20 центнер гекарий, 150—170 центнер коартолий доькхаргда.

Бамладаарий хьувкъам юкъера лаьрхІаьла хІара гектара тІа 210 центнерга, цу даькъе мидоприй хьувкъам — 450 центнерга дІаькхоачберГа. Сомий беша хІара гектара тІара 200 центнерал кІезигаГІа боапаш сом доькхаргба.

Тхоай деррига нийаш ІІІаьдоЛйтаргда оаха доькхаргда ІІІаьрдаьдаьл гІулаьхь хьувкъам ІІІаьдаьдаьл. Бозаьрг йолаш ІІІаьрдаьдаьл

ХАЛКЪА ТІАХЬОЖАМ

Республика халкъа тіахьожама Комитете

ФЕ ХИЛА

Хьаьсарен районе болх беш я 148 халкъа тіахьожама группа. Цига болх беш ва 1166 тіахьожамхо, царна юкъе да коммунистан комсомольшан дика производственникаш, пенсионераш, депутаташ.

Цкадолча дакъе цу группаша, халкъа тіахьожамхоша дика болх барах районе аудиханійначуна предприятеша, организацеша шин бетта планаш а социалистически лекхаран з 23 феврале кхоачашарах рапорташ делар. Уж я Назрановски автотранспортни предприятие, Пілпура Ахриева цівергіча «Электроинструмент», маьхх ева заводий, лесхоз колективаш дукхіа хьаьрар. «Электроинструмент» заводе халкъа тіахьожама группа 128 сагах латтт. Из секцешта йийкъа я. Дукхіа болх баьб ешарстически рузкъа дорадара секце дійайохьайаг йоіа продукци машта кийчіо, хіамаш хьаьо материаллаш. Іа мишта йоіайг хьожаг. Халкъа тіахьожама группа ченнаш болча Мальсагов Асланен Имагожев Іалдудзинне гучадаьккхар упаковщицанна ледара болх бар баьван долаш дійойхийаг йоіча продукцеца оатхалаш, патронаш, бурош ца товаш хиларг.

Из доош собране дукха оттадир халкъа тіахьожамхоша. Болх тоабара де дезарш белгаддир. Цу балха юкъе дика дакъа лаьмар халкъа тіахьожама группа чен вознача Нахкастоев Іийсас а. Иштта тоадир продукце дикал товара тіулакх.

Дукха болх бар халкъа тіахьожамхоша литейно-прессован цехе хіамаш хьаьрга дійойхитача материаллаш кхомбен йийда эцара я. Уж хьаьна бийдар продукци хьаьрга процессашна, из хьаьрга дійодолучу мишта-кхом бох, къаьстта аьлча ваьнна листаш. Іа мишта йоіайг. Цига цар йоіаг йоіа болх предложеношш елар.

Халкъа тіахьожамхоша новкъостал а деш цехе дійодахача цера «хозяьлх 7100 килограмм адомаш, 420 килограмм газ, 347 килограмм алюминие лист, 1315 килограмм аьлька лист. Ерриган а діаьлларійача цера хозяйр 5445 сома маьлха материаллаш.

Къаьстарна дисциплина товара, план кхочушарна, предприятие іай болх барг кийчьара хьаьсстеш! Администрацие бечча балхагга хьежар халкъа тіахьожамхой. Цига парна гучадаьлар бытовой корпус, литейнаьц, упаковочни участок кийчьанна хилар.

Уж кийчьанна хиларг доаг доош цар дукха оттадир партийни бюро заседаие. Цига йийда я дийна 25 ноябрь, тіа уж 1ай болх барг кийчьеча сонадир. Из ца тіакхачалех йіоахйир механическе цех, котельная, маьх чуйстаа цІенош, инженерни участок, складаш. Халкъа тіахьожамхоша йоакхо йийр бытовой корпусе упаковочни участокн йоаьхьарг.

Халкъа рузкъа дорадарша йьна рейдашта юкъе дакъа лаьмар завода кертерча конструктора, юриста, кертерча механика, къаьстарна Цечеа Байрикка одрена кавалера Гиязгулин Мубаракша, КПСС Нохч-Пілгіан обкома члена Котиев Ахьмада, Нохч-Пілгіай АССР Лаьхера Совйта депутата Дахкилгова Лемкас, дукхіа къьбаргаш а.

Къаьстарна хьожаг йоаьхьа жалоба терзал ца йийгаш. Нарадаш оттаьгаш ґіалат даьлар ремстройучастка мастера. Къаьстарна жалобашна хьожаш йоіча сесан Б. Х. Евдокимов. Жалоба ера. Цу сахьат дьежар цунга. Гучадаьлар болхлочоа діа ца душ 45 сом дика хилар. Чіоаіга рауна хилар болхло халкъа тіахьожамхоша иштта ше тервалдараш, шин пілдиаьгга хьажарадіи.

Иштта цу завода юхье балха на наха тикаша во болх бу йьна-рьаьа боанан уьмйтар кьахатан. Іу пількха оартайвалар завода партбюро секретарь Местоев Хьасан. Шоозаьхоша тіахьожамхоша проверка йир. Тіка чу латтта болхлой хьа я бийда шиен тіахьожама группе дийнар шоаштта гучадаьлна кхоачашвоаьрарш. Хіанц дика болх беш хьайоагіа тоаьнна.

Бакъда, ґіулаьх массаьшаьла иштта латташ. Хьаьсарйра вай № 432 йоіа діа-юха дела мехаьнировании колонна. Цига халкъа тіахьожама группа председатель ва производственно-технически отдела начальник Тутаев Хаажи-Мурад, цун заместитель я расчетни отдела бухгалтер Ясиновская Нина Васильевна. Цар болх ледара беш хилар белгаддаьхьхьар болхлой собране. Транспортаца болх баьб, яхаш совлен яха йийдарга, ґіиншош дика хьаьсйрга, материаллаш дорадарга хьажадіи.

Цу группаца юкъе ва 25 сар. Бакъда поаьл де дезар дуоца цкъа віашагіхьіййта заседаие йьна. Цу уж ца ґіулаьх.

А. САГОВ.

ДИКАГІА ПАЙДА ЭЦА ЭНЕРГОРЕСУРСЕХ

Хіаьсарча хана энергоресурсех-пайда ца эцаш йьхьана а предприятте арахецаш продукци, 1940 шеранца даьхьаьр бинча 1975 шера 20-аз дукхіагіа діа-йьхийтай энергоресурсаш. Цхьабакъда, энергоресурсех массаза а кхомбен пайда-м эцаш ресбубліка предприятеша. Масала, соаьхка йоагіачуа 133 зоар кубометр газ оагіачуа йоагіай-йьна Грозненски дуьхьа комбинате. Цу комбината хьаьбаьлдоаьдечен маршаш дечен пехашка бокъкошна йоагаь яьхьаш газ. Коптильни камерашкарен осмоденин пишкашарен яьга йаьчаьхча газа химически анализо хьаьхьехьа угдерода оксиь юхеюкъа хилар. Газ боьхонца ньга яргйолаш шоштта фо ку ца дайтарца пайдане яьи коптильни камерашкарга горелкаш.

Хіара агрегатаца доарахіамех-ліамех деш яьг Іаьшіаьхьалаш йоагаеча газа. Цудухьа тарлаш арахецаш продукце еднинйигга йійдоаьчаг газа уделени йоаьчаьхьа комбината. Хіаьта соаьхка 10 бетта я 20,76 тонн из долларах 32283 сом гіоа текхад цунна. Хіаьта цу хьоачашбоаьрарийг итогаш ева хана кхомбен газ йоагаеьга хьаьййад даьхьаьлдеш чуяйтар Ахьмад долаш 45960 сом гіоа текхад дукха комбинато

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРГА

Нохч-Гіалгіайчене—Марийски АССР денош

ВЕЖАРИЙ ДИКАГІА БОВЗА ГІО ДУ

Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дузяча ух шера вай республика кхьахетамашта вежаршца йоьча тайп-тайнарча автономни республикан истори, экономика, культурен искусствоан Дайовзийтаг дукха Гіулакхан чакхдош Нохч-Гіалгіай краеведчески музеен Іилман болхлоца. Цар Іаргіо бета кийчьо цьхьацца республикан хетаьв тайп-тайнарча суртташца, диаграммашца, книжкашца, музеен фондашкарча экспонташца балашъ стендаш, витринаш.

Март бетта хьалхарча дийнахьа деиз музее йолаш я вежаршца йоьча Марийски АССР хетаьв экспозиция. Музеен заллашка хьажа ухача наха, экскурсионни группашта Поволжьеча республикаьс лаьцна дукхаІа доьзна Іо ду йоьшш Гіулакх дика довзаш болча Іилман болхлоца.

Иштта, тхо указав нийсделнича хана цхьаьн школа дешархошца экскурсии чакхйоьжачаш ер мужев Іилман болхло Т. Н. Кузьмина. Цо шийн кьамаьл Іалолаьдер марийний шерача историегара деиз. Цунга лаьдуГіаршта хов марийцаьн вай эра хьалхарча бІаьнерашка деиз Волга йистс баханш хьаБоагІндга. Цу кьамаи историе керттера белгало я ю дІайолалуча юьхьта тІара деиз марийцаьн шоаштта гонахь баьлча сславнашца тІоаГіа бувзам болаш хиннинга. Иштта, шийн кортамкъьаьле баььаьн цар цхьаьн къьсам лоаттабзаьй калаРашца, кьажи булгарашца, монголо-татарски Іаьзпа духьала я ийьаьна тайьтеІ уж. XV-са - бІаьшнерен хьалхарчо аьдаььле марийнашта шоай доал а оттадь, уж кьиза боаьнабцьн хинниб. Казански ханстта ю феодалаца.

Цхьаьбакъа дукхача хана деиз Россеиа экономически культурийн бувзамаш йолаш хинна марийнаьн юьсий хьалхьа дІахетарца дузаш хиннад дикаГіа вахарах шоаш доахаш хинна дог. Цудухьа XV-са бІаьнерен хьалхарча аьдаььле Волга агІта оаГіорашца бевзаш деиз марийцаьн шоай доІамаІа Россеех дІахьиттаб. Іаьлта 1552-са шера Ивана IV-ран эскарашца Казань дІаьдІаьчуо тІеІьаьГіа берригаьн а Россеех дІахьиттача марийний экономически а культурин а вазар сийлагІа деІІаьнга доІаьдеІаьр. ЭгІара хьалта цунаьн эрсий хьажьа шийн социалььн пиГіаІто бахьан, тІеІьаьГіа эрсий пролетариато классоан кортамкъьаьле пиГіаІтоан якхьар дуьхьа дІаболабаьлча къьсамаш, вай мехка кхидоІа кьамаш саина, марийнаьн а дІайойна хилаьрах латт цу историческен факта объективно прогрессиен доахрІаьн, яхаш дуьш экскурсоводе.

Экспонатагоа экспонатаГа йоалаш Т. Н. Кузьминас дуьш марийний мехка XVIII-са бІаьнерене хьажиннача хьалхарча городех, Степаньа Разина, Пугачев Емельяна крестьянски тІемашка эрсашца цхьаьна марийцаьна я дакъа лаьцарах. Кьаьстта моттиг дІаІоаІ цун кьамаьл ца юкъе марийцаьна вай мехка революционна болама, Сийлахь-боккхача Октябрьсий социалистическа революционна юкъедІаьхьа даьхьах долчо.

Сийлахьа Октября, дерригача советски лаьхьа дар саина, сийрдадаьхьар марийцаьн ваьдар а. 1920-са шера 4 ноябре Ерригоссийски Центральнен исполнительнен Комитетен (ВЦИК) Хьалха комиссийн Совет (СНК) тІаийцар В. И. Ленинен М. И. Калининен кІаІ кІуташ йздар Марийсен автономни область хьаьрах доІа декрет. 1936-са шера цунаьн Марийски АССР дІаьхьаІаьнаьй.

Вежаршца йоьча республикан кхьахетамхоша Коммунистически партеІ хьалхлеца деиІа,[illegible] майрад я, баьхьа хьаьнар а тоІтар Сийлахь-боккхача Іайнаьнга тІема шерашка. Республикан кхьахьетамхоша производственин заданиш хаддаиза тІеІхьоачьашьарца тІоаГіа Іо йер фронтца, тІема дерригача йоьхьаьнар оборонни довзІаьм болаь 45 керда промышленни предприяти, кийчьер 10 эзар квалифицированни болхлоца. Хьаьта тІема фронташца шоайн ца кхобеш латаш хиллар итташ эзарашца болча республикаьнга. Цаьрех 34 сага еппаІ Советски Союза Турпала ЦІа.

Экскурсовода иштта дуьш республикаьнга тахаьнарча хьалхьа йолхамаьт. нуьн культурин экскурстаьн. Шо дуьшаш даг тІоаГіеш цо экскурсе балькъаришка дІаГотт тайп-тайнарча суртташ, иллюстрацеш, кхьйолча экспонташ.

Иштта цо белгалдоаьх, вай боккхача мехка дерригача довзкъаьстаьн. Марийскин Іа Нохч-ГІалгІайн автономни республикин а шоайца аьхха экономически бувзамаш доаттаьлеш йолта. «Хьуний мохк» олаьна Марийски АССР-о вай республикаьнга доаттаьр тийда хьу, дахьар хІамаш еча предприятеташ эша кхьийна бедар. Хьаьта иший арГІа Нохч-ГІалгІайченеча Поволжьеча республикие дІаьхь межваьстан газ чакхйоахьача, машиностроени продукции. Республика столице Йошкар-Олеча я кхийдина а моттинвазиаьра предприятеш ка бІаргаьр йиш я ГІаьсаьрга «Электроинструмент» цьаьнг электросверилкаш, Аргунеча «Пищемаш» аразнІца тайп-тайнарча машиниш, йоьхьа хІамаш.

Уж санна хІамаш дІа а довзийтаьр, Нохч-ГІалгІай краеведчески музеен Іилман болхло Т. Н. Кузьмина.

И. ПЛИЕВА суртт.

ГІИШЛОН БАЗА ХЬАЛЪЕЧА

Укх тІеХхьарча шерашка къьастта дукха хьалъю вай республикин тайп-тайнарча ГІишлон базаьнга. Цхьаьбакъа шиГа ишта материалаш ІаІаштьо ГІишлон базаьнга, къьастта вмпкбетона конструкцей заводаьн деІІаьрхьаьн ца хилларга дуьзаденна, кхочьчамболлашш ГІишлон материалаш ца хилярах болх тІехьаьтетташ дукха моттигашн ийсьлу. Иштта хилитІарга хьалъе болаьй ГІишлошьерий хьаьнташ дизза хоачашшарца чІоаГіа эпшаш йоьна массеехь ГІишлон базаьнга. Цаьрех цаГі я ГІоаГі-ГІалгІай ГІишлонхошца. Цо ГІулакха паччахьалкхен хьаьнгахьа миллион гарта сом. Уьхьаьна хьаьлъеш а административно-бытовой корпус, цера 30 эзар кубический метр ашыкбетона конструкцеш изделеш эрахеш ирзйоьла керда цех, кийчьа продукце склад, бетоно-смесительнен узел, белаьл доаттаьргІ йоьла склад, котельни, кхьйолча объекташ.

Пятилетка кхоалаГіча шера эксплуатаце дІаьлла еза йоьла из комплекс йиллача ханал хьалха йистеннкхара шоай хьаьнари низн кхо ца боьш хьаьхьаГаш ба Нохч-ГІалгІай ГІишлошьеча я управленее СМУ-7 Магомадов Абу Дабачевич керте латтача кхоалаГіча участка ГІишлонхой. Из лоархІаме комплекс хьаьлъешне а кийчьеш я завода шоллаГіча цеха лаьрхІа йоьа полигон, эстакада. Уж ишъ укх шера цхьоаГіа ГІа ниже йистеннкхара дерІІ участка ГІишлонхошца. Цуьл тІеІьаГіа шийла цех салаш йоьла ца нехана реконструкци е болаьлургІа уж.

ГІишлон база комплекс боьх бе йоьлеечьа заводе арахеш йоьла продукци дикка дукхаГіа хургьа. Республикин ГІишлошлоьр организацеш аьшыкбетона конструкцеша, изделеш ца Іаллашъьа ца Іеш, заводе арахеш йоьла продукци дІаХоачаГіа лоаллахарга вежаршца йоьча республикашка. Лоаша аьчча, аьшыкбетона изделеш конструкцеш ца тоъаш хиларх хІаиз ГІишлон хьалъеча нийсьуш доаІ хьоьвамаш шІенденна дІадаргда.

Из лоархІаме объект сихаГіа хьалъеІ а ийьхха эксплуатаце дІаьлларга материальнин кхъьхеараен ресурсаш ГІаьрзаьй участка кулгалхошца. Докхий социалистически декларации тІа а ййца хьинар кхо ца деІІ кхъьхеараш я Астахов Михаил, Демченко Алексей, Шляхтин Виктор, Гапурова Мумат, Зильбухаров Іаьла, Кузнецов Лев керте латта каменицкий, монтажникий, отделочникий, бетонщикий ІІІ бригада. «Хьаьта ГІишлонхьа управленеца чуоаГіаеча Грозненски аьшкбетона конструкцей завода хьалъеш йоьла комплекс. Ший шу хьаьлъеш хьалъе йоьлаьй из. Цу ГІулакха паччахьалкхенна хьаьнгахьа миллион гарта сом. Уьхьаьна хьаьлъеш а административно-бытовой корпус, цера 30 эзар кубический метр ашыкбетона конструкцеш изделеш эрахеш ирзйоьла керда цех, кийчьа продукце склад, бетоно-смесительнен узел, белаьл доаттаьргІ йоьла склад, котельни, кхьйолча объекташ.

Пятилетка кхоалаГіча шера эксплуатаце дІаьлла еза йоьла из комплекс йиллача ханал хьалха йистеннкхара шоай хьаьнари низн кхо ца боьш хьаьхьаГаш ба Нохч-ГІалгІай ГІишлошьеча я управленее СМУ-7 Магомадов Абу Дабачевич керте латтача кхоалаГіча участка ГІишлонхой. Из лоархІаме комплекс хьаьлъешне а кийчьеш я завода шоллаГіча цеха лаьрхІа йоьа полигон, эстакада. Уж ишъ укх шера цхьоаГіа ГІа ниже йистеннкхара дерІІ участка ГІишлонхошца. Цуьл тІеІьаГіа шийла цех салаш йоьла ца нехана реконструкци е болаьлургІа уж.

ГІишлон база комплекс боьх бе йоьлеечьа заводе арахеш йоьла продукци дикка дукхаГіа хургьа. Республикин ГІишлошлоьр организацеш аьшыкбетона конструкцеша, изделеш ца Іаллашъьа ца Іеш, заводе арахеш йоьла продукци дІаХоачаГіа лоаллахарга вежаршца йоьча республикашка. Лоаша аьчча, аьшыкбетона изделеш конструкцеш ца тоъаш хиларх хІаиз ГІишлон хьалъеча нийсьуш доаІ хьоьвамаш шІенденна дІадаргда.

Из лоархІаме объект сихаГіа хьалъеІ а ийьхха эксплуатаце дІаьлларга материальнин кхъьхеараен ресурсаш ГІаьрзаьй участка кулгалхошца. Докхий социалистически декларации тІа а ййца хьинар кхо ца деІІ кхъьхеараш я Астахов Михаил, Демченко Алексей, Шляхтин Виктор, Гапурова Мумат, Зильбухаров Іаьла, Кузнецов Лев керте латта каменицкий, монтажникий, отделочникий, бетонщикий ІІІ бригада. «Хьаьта ГІишлонхьа управленеца чуоаГіаеча Грозненски аьшкбетона конструкцей завода хьалъеш йоьла комплекс. Ший шу хьаьлъеш хьалъе йоьлаьй из. Цу ГІулакха паччахьалкхенна хьаьнгахьа миллион гарта сом. Уьхьаьна хьаьлъеш а административно-бытовой корпус, цера 30 эзар кубический метр ашыкбетона изделеш эрахеш ирзйоьла керда цех, кийчьа продукце склад, бетоно-смесительнен узел, белаьл доаттаьргІ йоьла склад, котельни, кхьйолча объекташ.

Пятилетка кхоалаГіча шера эксплуатаце дІаьлла еза йоьла из комплекс йиллача ханал хьалха йистеннкхара шоай хьаьнари низн кхо ца боьш хьаьхьаГаш ба Нохч-ГІалгІай ГІишлошьеча я управленее СМУ-7 Магомадов Абу Дабачевич керте латтача кхоалаГіча участка ГІишлонхой. Из лоархІаме комплекс хьаьлъешне а кийчьеш я завода шоллаГіча цеха лаьрхІа йоьа полигон, эстакада. Уж ишъ укх шера цхьоаГіа ГІа ниже йистеннкхара дерІІ участка ГІишлонхошца. Цуьл тІеІьаГіа шийла цех салаш йоьла ца нехана реконструкци е болаьлургІа уж.

ГІишлон база комплекс боьх бе йоьлеечьа заводе арахеш йоьла продукци дикка дукхаГіа хургьа. Республикин ГІишлошлоьр организацеш аьшыкбетона конструкцеша, изделеш ца Іаллашъьа ца Іеш, заводе арахеш йоьла продукци дІаХоачаГіа лоаллахарга вежаршца йоьча республикашка. Лоаша аьчча, аьшыкбетона изделеш конструкцеш ца тоъаш хиларх хІаиз ГІишлон

КХАЛСАГ-МЕХАНИЗАТОР

Хоза ГІоа-кел доалаш йоьа кхъьхеараен деІІаьра хьалсаг аттта тоссаенна Іоььлар «Беларусь» яхача трактора тІера. Хача а нейлонан ІІІема куртка а кин хаш, цьаьрга цІоьмлаьс ярлеррашш доьла кий а туллаш ер из. Сунженски районе XIX партсъезда пІеранІІа» колхоза механизатор Канштолина Иосифовна Сийсаьнга я эз. Хьоашал тох оаха, хІаьта сона сай дагаьхьа хет; из механизатора йІалла тара я эз. Цу тайнарча барзкъьашш дувхаш хуЯ зоотехник, агроном, дегаца болхло. Цуьл массеех минут хьалхаГіа сомий бешара Канштолина Иосифовна машин лохаш ледаш бІаргаайнабар сона механизаторашш — маІа наьх. Кьин тайна дар цар сибат: нирокон никкаш, дальтташ ыьха кьегаш хачеш «фуфайкаш».

— Барзкъьаш сел цІена ледаеш машин йІаштІеІьаьлаьл хьа — хоаатт из Канштолина Иосифовнага. Бешаа гьаьнаш йоІаш йІалла а мичай яз. хІаизяра машин лехкаш ма йий.

— Аз лехкар хІаизара машин хилар да из-м да а, — жоп ду цо. — Цу тайнарча ґашина тІа «ІаЙ кот» а йийца, хоаьнгалаьстуж а хьоарчаьь бе мегаргаьа боьх. Ремонт ечА хана — ше да Іулакх. Цига кьаьстта комбайнан тІаІоьа еза.

Шийх доа хІамаш, механизатор хила мишта дагадехаш дувшар дех аз цунгара. ХІаиз ух сахьата сел иштта дужка а цар ух йойьлеш цунга хьалхарча бетташка дьхача кьаьхьегама толамаша кьаьта хьаьхьох шоштта хьалхаЦіа латта чехкараш ГІишлонхошца толамаш-кхочьчаьдергІнарг.

Социалистически яхьх хьалхаттаьн даьн шоай вовкъосташтта хьаьхьам телгаш хилларга белгалбаьнна итташ ГІишлонхой ба № 3 йолча цу ГІишлон учаьстеа. Царех ба газоэлектросварщикаш Осханов Къамбулат, Бодьоль Иван, отделочница Чапанова Яха, каменщикаш Исаева Паьти, Шахтамиров Хьуьсен, Инварова Ризван, кхьйоаш. ХІара сменаГІа нормаш 125—130 процент кхоачаш а ец, дикка тІехкхочьчаьнгахьа цар шоай хьаьхьарча кварта тала заданеш.

ГІишлон база комплекс хьаьлъеча балхаш кхы а дикаГІа леларгдар, нагахьа савив ГІишлонхой балха тІа цхьаьна кхоачамбоаьнарца па нийслоре. ГІишло хьаьлъеча хьаьххуьйтча техникеан документаш тоаеен хуьшен дезиш дужка моттигаш нийсьеннай. Субподрядчийний «Кавалектромонтаж» треста, «Промвентиляция» треста, № 7 йолча треста СМУ коллективашца ритмиче ка ца хьегар а ЧоаГіа Іаттьаьш да ГІишлонхой балха тІа.

ГІишлонхой шоай бехкагІа а нийсу уьхьаьна цхьаьдоаьна кхоачамбоаьнарца. ТІаийца социалистически декларации кхоачашш ГІеІхкоачашш дара болхлой ОПРГІ бобхаьш болаь йоьла ґайтаьн ян ухьаьн. Кхоачашш болаьш ГІишлонхой боллашъьа цьаьн сменаГІа баьн болх.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: (ЗаьрдехьаьрА аьттьеьа) камещикаьшта Р. Инаьуровна, Хь. Шахтамировна, П. Исаьевна задаин луьш ца кхоалаГіча ГІишлон участка начальник А. Магомадов.

И. ПЛИЕВА суртт.

Хий дехка гІирсаш кийча хилийта

«1976 — 1980 шерашка Іаьлтана мелиорацин яра - планаХ хий дехкача Іаьлтана пайда эцилга тоадарахІн болх КПСС ЦК, СССР Министрий Совет социам дег тІара къоабаллеш тІаийцар вай республика мелиораторашца. ХІаьта дІахо йоьдоча хана шоаш беш ґІаьнга программа санна доархІаш а хургба дар из.

Хий дехача кхашкара юртбохьамна продукци ваьсамбоаьхкилга хина системаш, гидротехнически сооруженеш, доґІан хьисане хий детта установкаш, насосни станцеш ший хиннаьхьеи дикеи тоаярах, култ-кара хий детташ болх нах, доґІан хьисане хий деттача установкаш машинисташ хьы тІа а хьалхеІаьрга ца цар говзал лаьхъьарахи тийша долга хкета а дег. 1977 шера чуецаргбочна хьуьжьама лаьрТІа дайийнача культурийн хий диллара балхаш дІадоладе дика кийчо яр духьа шерра социалистически ийь йоаржее, ваьна йоьа Ростовски область Семикаракорски района мелиораторийн механизаторийн инициатива хьаьл а лаьца, уьх шера кхаьнка хий диллара кийчо ец да хІаиз республикин колхозийн совхозийн мелиораторашца «Чечено-Ингушводремстрой» треста дІа-ьхь лелача механизированнин колонной хьалъеІаьмга шоаІІаГіа хьалъеІаьмга ґІоаГіа ґІоаГіа ґІоаГіа

Доазол дехьара

ТЕЛЕФОНО МОГАДУ

28-36-36 телефона номер дика йовзаш я кIаре вершаяннна. Уж цифраш тIайолга доккха доаца плакатыгIаш доккх массе метте хьалтехь: автобусашкен трамвайшкен, школашка а кинотеатршка а, кав чубахача пеной подъездашка.

Ду телефон я ма, кIанай ю гIаг массагIаьзза я йовзаш?

Цу хаттаршта жоп лаьара Варшаверга из чулаттаьна полициннинг лаьа йийзор. Цу телефона юкъе йеннг а бийсанна а доккург дешь опытан хорш, социологаш, психологаш, педагогаш ба. Цу балха дIалоцар шоай еррига опыт а, знаний а, вахана мотт а йийлуьра хьалха хьалашка наха новкъостал дг гIергаш. Цу дийнахь дежурит дешь хиннача лоро доаца кIама-маЗаара дийцар «Тешама телефона» хьаькъаьна. Бокъонца иштта оагIаш я а я из. Дукхаьчча дешашта консульташ ма ма йийг хургIела пунит хьаьрга ялех 8 шу хьалхагIа дагаелгр.

Хьалха хьал тIе йийсеннна нах ба ухъаза дукхагIа телефонах еттаргаш. Уж да, масала, кагийча нахан мехкаршкен юкъе, мокрошен иштаннен юкъе кийлу довнаш. Дукхха дешаш да тайп-тайпана лазаргаша а алкоголизм санна дол-

В. РЖЕВСКИЙ. (ТАСС).

Къахьега Японе тIатаIаш я

Хатимаки — иштта оаз тIаьхьа да- йовзаш, а долаш, уж доккха Японе доккхийча гороаш уллашкен майдашкен арабашнича демонстранташа [illegible]

Къахьегашка йовлаккаш тIе а доккхийнна — Нуда-кхера ялех хьона транспортан тIех — японийн къахьегашка хоша ухх шера «БIаьстан юкъерчу къахьегашна» дIаделлараш: хьаьбг болх ца хилар дIаделла, коммунальнин, медицинскин Нуда-кхера дарах, юкъьаьнарча образованех бохта мах [illegible]

Февраль бетта юкъе хиннача, «бIаьстан юкъер наступлени» дIайоллалар хьаьхайаьлча Сохьо 54-ча экстренни съезде тIаьнийр къахьегамхошца проблемаш бахьан долаш лоаттабечу къовсамаш шерра программа. Съезда лаьстаташ ка ше хьамаьл деш, ту йоккхагIа йолча профсоюзин объединение председателла Мотофуми Микинадж хьаьгайаьдар, «японскин хьалх» налогийн пифлашен мухьа кIал ГIазан оаза доаллаш хилар. Оратора чIоаттIа критика йир общественний тIерсиш хьаьлдар» оайлан долча нуьдалца бюджетера наьха санна ца дукха аьчч даьхна лаьрхIаьчи хIанаьрча правительства наьхьа. Мехка экономическин конъюнктура, къахьегамкой хьаьпаш эша а дан, юха «дийнаьс» лерхI ца программо.

ХIана а экономически депрессии йолча хьалашка дIаболалуш бе уж шоа — бIаьстан юкъера кхоькан. Эггара саготгIа эшача хIаьмай маьхьан пIаьдахача аьхха дIхьан шера 10 процент совгIа — дакъалаг-догIаьтелаг коммунальни гIулаьрхьаш тIех — японийн къахьегашхошца ухх шера «бIаьстан юкъерчу къахьегашна» дIаделлараш: хьаьбг болх ца хилар дIаделла, коммунальнин, медицинскин Нуда-кхера дарах, юкъьаьнарча образованех бохта мах [illegible]

Февраль бетта юкъе хиннача, «бIаьстан юкъер наступлени» дIайоллалар хьаьхайаьлча Сохьо 54-ча экстренни съезде тIаьнийр къахьегамхошца проблемаш бахьан долаш лоаттабечу къовсамаш шерра программа. Съезда лаьстаташ ка ше хьамаьл деш, ту йоккхагIа йолча профсоюзин объединение председателла Мотофуми Микинадж хьаьгайаьдар, «японскин хьалх» налогийн пифлашен мухьа кIал ГIазан оаза доаллаш хилар. Оратора чIоаттIа критика йир общественний тIерсиш хьаьлдар» оайлан долча нуьдалца бюджетера наьха санна ца дукха аьчч даьхна лаьрхIаьчи хIанаьрча правительства наьхьа. Мехка экономическин

хьа хIамашца а дузваденнна. «Тешама телефонагара» новкъостал дехьарца юкъе ду-кхаьга барашца кагирхойн кхаьнаьн ба. Цхьан деннен бийсинен 50 гаргга беседа ю дежурненна. Царех хIаранг чIкхьаьнчаьчу тIехьаьгIа журналан тIе йоазуя ду, тIаккха специалисташ хийца а йийцс, шоаш ца баьхьаьгIа хеташ боьл ссылан ду цу хьакъехьа.

«Тешама телефона» боьлхоца дукхха хьалда предложенеш еннай общественний вахара кийайола оагIоц эгранаьх тоаьра а хIаьта иштта дукхха социальнин проблемаш кьиастарра а, Цар кхаьлаккхарахь могадарахь цхьайолга дарбан учреждешца «Лезарий совет» яха кабинеттан хьаьнй, издательствашца дукхагIа арахецна яьнай социальнин проблемаш доца хиннжаьнин бронторашца.

Тахан варшавски «тешама телефона» тIоичий а гучабашнаб. Консультацеш IIашиГIеьнаьх ба уххаза дукхагIа телефонах еттаргаш. Уж да, масала, кагийча нахан мехкаршкен юкъе, мокрошен иштаннен юкъе кийлу довнаш. Дукхха дешаш да тайп-тайпана лазаргаша а алкоголизм санна дол-

КУСТАНАЯ СИНТЕТИЧЕСКИ СЕЛАIАД

...Машинашца цхьатарра дечаьта аьшарна хадданна хьаьх еллаьш доаца тавш. Шо, бамцаца е моаьхьа бесар лаьн долчо пар селIаьхьа дагаолийр. Тепа хьала да, массеьк минут хьаьхагIа уж чIоаттIа ташо коача тIедамаш — сантал, челлоло-за, — серин кислота, хIаьйола тIамашкан химически шIашагIа а эшь хьаьнь коачал мара ма хинна хиларах. Саг Iалама кьаьлденашка кхачаро цунга йиш хулийт тамашаш гойта. Иштта хьабаьна устагIанна тIера даьккхачи тхаьа эсалагIа боаьшча хьаьсах хьаьерца сийрда бесаш доца кIусаьш кхийола кIамаш.

— Тха продукцех пайда эшарш хIара шера дукхагIа хул, — йоах СССР-ца 50 шу дизара цIерагIа искусственни хьоаса бечи Кустанайаьчи завода директора Рыкова Александрас.

— Тахан мехкарча 46 текстильни предприятеш лоаттаю оаза ю. Синтетически хьоаса чIоаттIа хоатташ хиларгтер кал а деш, даьм кергда кхоначашш лех оаха из дукхагIа хьабара. Масала, дIаьхьаьл пятилетке цехашта хIара реконструкци ца еший оборудованн кердга па йоаккхаьнн 35 процент совгIа дукхагIа арахиш цар оаха продукци. ДукхагIа арахийца еррига продукци кертгера даьхье къаьстарна оесарле лаьхьара чотих кьаьдаьккхар итгIаргIчи пятилетка хьалхара шу а: планал совгIа маьхьала баьккхар 500 эзар соннна маьхьа хьоаса. Производственни мощностех ма-могIа дикагIа пайда эшача хана, тхо, баьхьар аьчча, уйла ца е йийг йоллаш даьн предприяте укг гарггана кхоанен а.

Кустанайна йистте дукха ха йоаьшашш хьаьлъаттай завода кердгера цесх корпусаш. Советски Союзе духьхьашца укхаза караерзе еташ я кердга продукци — полиэтиленхлоридин хьоаса арахецна технологи. Комплексе хьалдаьра аргIа уьхх шера болх бе йолларгIьра. Цех боьхонца боаьх бе йоллаьлийтаьчу тIехьаьгIа кустанайскин за-

Дунен халхъашта юкъерча театра Денга

Кхоаца Дунен халхъашта юкъерча театра Да да. Из да искусства, халхъашта йIаьнн юкъера гIулаьхьаш кхетадара а царна юкъера интернациональни бIаьзамаш чIоаттIара а ди. Эрсийн дуьнен искусства дIкагIйоца традицеш ьхьал а йоаьшш уж дIаьхо хьош долча советски театро шийн берригача ирзаьна новкъостал ду дрителла боьхонца доаьш дар довзийтара, сага дега хозал, низ дIаьхьокхара.

Цу дийнахьа советски театрий сценаш тIа оттаергIа дикагIйоца спектакглаш.

СУРТА ТIА: М. Н. Ермоловай цIерагIа театра сцена тIа оттаьна немецки драматургиг Матуше Альфреда пьесагIа йоаьлча «Ван Гог» яха спектакль оттаьр санна а.

М. СТРОКОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ДАЬХЕ, КЪОНАЛ ХЕСТАЕШ

Уьх деношка Грозномра В. И. Ленина цIерагIа культура Дворце чаккхьаьлар республика профессионально-техникеьн училищий дешархой хуьлоьсеьнин самодеятельностга хьажара тIехьара концерт. Цига дакъа лаца бокъо ньлкхаяр районин а городской а хьажарашца, кIанарол тIе хиннача бIарахьна коллективаша а къьаьст-хьаьсти йочиа самодеятельни артисташа а.

ТIехьаьчча концерта керттера белгало ир цуьн программе Сайлаьх-боккхача Октября 50 шу йуьзаьн хилара хетадаьла, парта, комсомоьстаьл, цар деначе гIулаьхьаш эгаьнца, шоаш хьаьстаьрца а хьалхара а композицеш боккха мотт гIаьдоацаьн йилар. Цу хьаьхьа белгалъяьхка йоагIа композиторий В. Муравелен И. Иржанскен «Юхьг йолаш я революци», «Къаьхьегама кьонала марш» яха ялеш ешна №3 болча юртарчен № 12 болча Грозномра профессиональнотехнически училищий вашагIгIа тоха хорш, «Буденовиш» яха хьалхар да, № 3 йолча юртарчен училищин хьалхарий группин.

Кхетиша ВашагIгIоца а дика хIаьнарра а белгала кр «Алан 60 шу» яха № 29 йолча юртарча училища производственни дешарна мастера В. Мажидова, кIийчьа, литературни композиции, кхийола номерашца.

Хьажарг котбаьнхьарарца делар дипломаш мах бола собгIаганн.

М. САЛМАНОВ.

Берашта

ДОГ-ЦIЕНА ХИЛА

МоцагIа-моцагIа поьмаьн хьоьх кхо саг вашагIийтинг; Шийла шовда меннна, хьогел новкъулу тIехьаьгIа, хьоьсте юхе баьгIна цхьан боккхачу кхарийн тIе дадоаьзуьв бIаргоайнад цхьаьх цхьаьннна.

— Хьаьмат шоай, хьажаьл, ньнад цо ювх шиннигга, — фуд уьхаза хьаьлр?

Йоазуя хилла IодийнадI гIашлюца: «Сона тера хила хьажа», — аьдаьх хиннад хьерий тIе.

— Цу дешьа чуполашца тIегIолла уйла е этгаь ушхоь: — фу яхийла да хьогI из?

— Уьх хьера кIанара буьдуьла хий, — аьнад цхьаьне, — йоккхача етаIе IонкIла е деьле дIадоаьл. Цунах хьаьнет мотт дуьхка эгаьнга а доккха а хиш. Цуьн тIехьаьгIа доккха хий ньлуьт цох. Уьх йоазоь из хьетадаьчх, негаьхь хьаьй аьлхий хила безам бале, цIаьккха кIанд ца пуьн къьхьара, яхийла да из.

— Аз хьетадеочх, хьаьчча тайпара да цуьн мелан, — аьнад юьхьарчу шоллагIаьр. — Хьастарча хиер массенг а хьогал йоаьхьу. Iайха деьле гIулаьрхьаш, — аз мо-мера хьаьн ца Бахьаьш, наха новкъостал да хьаьна, яхийла тIе деа ма.

— Хьаьчча, ахоалагIо уьх тайпара мелан дийд цунг:

— Вай хьаьста чурх хий ньлуьт, цIенна из санна хьаьлоь, цIенна из дала. БIеьла хий дегаьа да массенна а, из хьаьметел оаьхьарца а мелаш. Ма-гаьха санна наха хьаьвер, цер сийдер хьийна дозе, са хий санна цIенна хилийтх нахаца хьаьл дог а, — йоах хьаьсто.

ДIаьздиьр С. ШАДИЕВ.

«ВОШАЛ» — КЕРДА СОВЕТСКО-БОЛГАРСКИ ФИЛЬМ

ХьаьтIадогIаьча шера март бетта 100 шу дуьз Болгарч турчий. Iаьдалах мухьалькьа. Из да вай мехка а дедергда. Цуьн хетадаьл «Вошал» яха боьсола полиметражни документальни фильм. Из оттаьр документ-талаш ю. Советски-Центральнаьн студен (ЦСДФ) болгарски Тилма-популярни фильмай студен творчески коллективаша цхьаьнна.

Хуьрдогучу фильма режиссера Карпов Бориса АПН-ан корреспондента шоай бе безачча бадлаьх дийлар.

— Сценаре литературин заьвала йолалу болгарски писателен критикен Тончо Желева. Лецадаьлла «Сан-Гарриен» ненаьгара хьаьчча гога тайпен гаьрголли оце Дальс хилаш яьа волло арахецна продукци карара пятилетка чаккхйолаш шоазза дукхагIа хуьрга.

— IIIаьта а, — болгалдоькъ Рыкова Александрас, — производства эффективность лаьхьара керттера хьоачамаш мощностех пайда дикагIа эшарах доаьхх аьнна хет: тхона Болхлоцца юкъе цIерагIа барж йаьш рационализаторий болам, ха кхоар духьа, къьхьегама прогрессивни методаш юкъехьарца духьа делаю. ХьаьболгIа ю йоаьлча оборудованн эргаьвьхьа тоаьрг йинг хилийтай йоаьса шера 3700 тонн дукхагIа хьаьбг. ЛаьрхIа. Ненеж тхо тхоайнр санна йолча предприятей коллективашца карагIулаьрашца, цар опыт. Iолаю оаьх, творческий юкъе хьуьхь мьаьхе, толашагIа мел да доаьлча хIамаш.

Социалистически яьхьа яьзкъаьстта шаьрх бIаргIгу хьаьлегам найса, Iаьмаи лаьрда тIе вашIIехьбаьккхача, новкъостаьца доаьлча гIулаьхьаш, болхлой инициатива дегIаьхьулаьча моттиге. Духьхьа уж хIамаш бахьан долаш йовзаш я хустанайски завод — мехка хIиммеьрски промышленностга лоаьрхIаьгIаьрна предприятеш цаI. Цхьа бахьан доаьшш дац хIапаьчу ит шу хьаьлгIа а цунна коммунистически къьхьегама предприяте цIе йлар.

ДIадаьхьа йу доаьденнаьчча йоухьье прийаьлли цеца йпаьратичаьс. Мусина Татьянас яьхь инициатива кхийайнгр: шин шера план Сайлаьх-боккхача Октября 60 шу дузвадаьн кхоначашца. Из йоаьлча хьаьлаьнна оррргача предприятеешца.

Массеьх машина тIе болх а бешш, сменхи профессеш цхьаьна тар а ешш, балта тIара хIара минут хьо е ешш. Мусина Татьянаьс цехерча цуьн новкъостаашен цхьаьн ахаьзен — шоазза лаьхьгIа къьхьегама овсаьрг. Мусинас хIанзле а кхоначашдаьх шийн декхарашца, 1978 шера чотах болх ду.

Искусственни хьоаса бечча заводе чIоаттIа уйла тIайохийт продукце дикал лаьхьара.

Михаил БАБИНЦЕВ. (АПН).

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГАЛ

26-ча МАРТЕ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.30. Болх бен хургьа «Заманзо» яха берий кинокIалу. 14.00. Халхарийн концертин зал. Болх бен хургьа «Сакъерламеча вашагIгIехтарий» клуб. «Хьаьла законгIа» яха багахьлина журнал. 14.00. Фойе. «Дуне хуьн яха берий иностуде выставка. 16.00. Библиотека. «Советски театра историе оагIонашца яха библиографически обзор». 17.00. Парк. Радиоконцерт. 18.00. Лекционни зал. Болх бен хургьа «Крутозор» яха катирйой кинокIалу. 19.00. Халхарийн зал. Катирйой салаIара сайре.

Н. К. Крупской цIерагIа культура Дворец. 19.00. Катирйой салаIара сайре. «Сигалара бесся экспресс» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.

Химикий культура Дворец. 8.00. «Вашшара дуттаг» яха берашта лаьрхIа хьунагIа экскурси хургьа. 11.00. Зианей дуьнен чу кинонисьбелга. 12.00. «Бетховена творчество» яха кьамаьл. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. «ТхакIира» яха радиожурнал.

Просвещение болхлой ЦIа. 10.00. Сайлаьх-боккхача Октября 60 дизарг хетадаь Нарурскин Суньженкин районашарча хьаьгIрой коллективашца художественни самодеятельности хьажар.

«Красный молот» „завода культура ЦIа. 12.00. Болх бен хургьа «Космонавт» яха берий кинотеатр. 17.30. Дай-мехка гIолла кинонисьбелга.

Проектера цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх бен хургьа «Шовна, хьаьлаьх» яха кхуьг. 15.00. «Искусством вахарш» яха кьамаьл.

27-ча МАРТЕ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.30. Болх бен хургьа «Заманзо» яха клубо чаьдийоаьх, «Iомаг тоаьш хьаьгIа» яха йийлла урок. 12.00. Йоккха зал. Театра Дуьнен хьалхьашца юкъерча Денна Денга. Грозномра театрашкарча артисташца хIанаьгIехтар. В. И. Ленина цIерагIа культура Дворецера хьалхьа театро гойтаргьа А. Кавенсен «Йоах робинзон» яхача пьесах оттаьнь спектакль.

28-ча МАРТЕ

Библиотека хоатт из е библиотекашца юкъера абонемете заьвала.

Дукха ба «Антонийн цIаргIа» уьх книжкаш дешаран. Царех эггара IIаьмигIаьчу корхI шуьн эггара новкъостIуьн 88 шуьн да. Четкарийн яхача юртара книжкаш дешаранца шоай библиотекашца: «Ненаьгара ненаьгара». Массеьрнаьн а хоьн ду хана библиотеке литературин сайренаш чаьстйохийта.

Библиотеке уьхачарх кхоначашца дакъа юртарча юкъера школа дешархой ба. Юртарча библиотекера каст-каста вашагIехтарашца чаьхдоаьх юртарча книгIйоца чаьхаьш, юртарча бальхача хьаьмашца. Цу вашагIехтарашца, йоах по, хурйола професси харжара дийнаьн гIо дергда берашта.

Эдуард КОТЛЯКОВ. (АПН).

Свердловски обл.

Юртара библиотека

Четкарийн яхача къаьнарча уральски юрта керттера улица гIаьнн хоаьнаьн. Цу дийнахьа ца. Из довз юртарчу хIара гаса. Цунах оаз «Антонийн цIа» — юртарча библиотекера Чернова Антонийн цIерагIа.

Четкарийн — «Четкарийн-ский» яхача хьаьвашш лелдеча совхозан центре, — 2 эзар саг ваьх. Цаьрх 1 эзаьрн кхо. БIаьн саг библиотеке уьзаш ва. Цун фонде 14 эзар соьгIа книжка ца, но хьаьзаьу 50 газети журнал. Нагахь сацца юртарчарна ваьнаьн а ма хиича, Антонийн районан библиотеке хоатт из е библиотекашца юкъера абонемете заьвала.

Дукха ба «Антонийн цIаргIа» уьх книжкаш дешаран. Царех эггара IIаьмигIаьчу корхI шуьн эггара новкъостIуьн 88 шуьн да. Четкарийн яхача юртара книжкаш дешаранца шоай библиотекашца: «Ненаьгара ненаьгара». Массеьрнаьн а хоьн ду хана библиотеке литературин сайренаш чаьстйохийта.

Библиотеке уьхачарх кхоначашца дакъа юртарча юкъера школа дешархой ба. Юртарча библиотекера каст-каста вашагIехтарашца чаьхдоаьх юртарча книгIйоца чаьхаьш, юртарча бальхача хьаьмашца. Цу вашагIехтарашца, йоах по, хурйола професси харжара дийнаьн гIо дергда берашта.

Эдуард КОТЛЯКОВ. (АПН).

Свердловски обл.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 март

4 ПРОГРАММА

9.00 — Керлаьрарш. 9.10 — Iуьйранаьр гимнастика. 9.30 — «Говзе кулгаш». 10.00 — «Дай-нодой, Iомаг». 10.30 — «Iуьйранаьр гимнастика музыкальни программа. 11.00 — «Музыкинна выставочни залаш». Гоьлла. Художественни вуьнй студенин дипломни дипломашкарчу выставка. 11.40 — «Керлаьрарш ерриган кIаьрча лелар». 12.10 — «Мультфильмаш абонемент». 12.45 — «СовгIатоь» тIерзиг. 13.55 — «Сат, Iаьлта, Дуьнен». 14.40 — «Сонинна яьа художественни фильм». 16.00 — «Учительскин яха Iаьмин-поэзиин программа. 16.30 — Д. Мийнуг. «Бондарша» яхача балетагара Дмитриевсен. 17.00 — «Хьаьвал дуьнен тIа». 18.07 — Керлаьрарш. 18.15 — Мультфильмий программа. 18.45 — Самовскин ансамбла «Iаьмаьрзаш». 19.00 — «Кьа». Информационни программа. 21.30 — «Артдерт». Эстрадин программа. 22.45 — «Комсомольская правда» газета пхиз яхача нех дара йоаьх дуьнен хьаьмаьгIа юкъера яьх Ленинграьдера передача. Интернеьлча — керлаьрарш.

II ПРОГРАММА

16.00 — Театра дуьнен хьалхьашца юкъерча Денга. 16.30 — Кинокунсерт. 18.40 — «Сат йоаьлаьр яьаьхий сат» яхача телевидене гроозненски студе спектакляна премьера (тIаьгIаьй яьаьхий). 17.20 — Мультфильмаш. 17.35 — «Тепа, оо сопа» яха художественни фильм.

27 март

I ПРОГРАММА

9.00 — Керлаьрарш. 9.10 — Берашта йоаьла Iуьйранаьр гимнастика. 9.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 10.00 — «Советски Союз тIулаьх дин яьа». 10.00 — «Йоаьлаьр ньнаьнаьр». 11.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 11.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 12.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 12.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 13.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 13.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 14.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 14.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 15.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 15.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 16.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 16.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 17.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 17.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 18.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 18.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 19.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 19.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 20.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 20.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 21.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 21.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 22.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 22.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 23.00 — «Сонинна ньнаьнаьр». 23.30 — «Iуьйранаьр гимнастика». 24.00 — «Сонинна ньнаьнаьр».

II ПРОГРАММА

15.00 — Тепера республиканнин театра «Йоаьлаьр фильм» яха спектакль (тIаьгIаьй меттаьл). 15.40 — «Тамашийна яьо ньнаьнаьр». 16.00 — Керлаьрарш. 16.10 — «Керлаьрарш лаьрхIа». Каттирхой программа. 16.30 — Кинокунсерт. 16.50 — Чувашийн АССР ялелйн халхарийн ньнаьнаьр ансамбла концерт. 17.25 — Документальни фильм. 17.35 — «Дела дня» ца йуьр. Телеконцерт (нохчий меттаьл). 17.50 — «Дагаьчча деи Iуйре» яха художественни фильм.

РАДИО

26 март

6.30 — Шурра Вокзалгара лаьхьара тIехьа. «Гроозненски шурий» совхозера ансамбла (нохчий меттаьл). 6.45 — Хоамаш. 6.53 — Лаьрарш. 7.20 — «Гроозненски рабочий». «Комсомольское знамя» газетий обзор. 7.30 — «Керлаьр» газета. обзор. 7.35 — Лаьрарш. 8.55 — «Къонаьлча радиовийуьх ерриг (ерсий меттаьл). 14.30 — Театра Дуьнен хьалхьашца юкъерча Денна деталь передача (ерсий меттаьл). 15.00 — «БIаьстаьн мухьаьнаьр» яха музыкальни передача (ерсий меттаьл). 15.40 — Ненаьгара ненаьгара. 16.00 — «Кьа» Iуйре» яха радиожурнал. 16.30 — «Iаьмаьрзаьн ньнаьнаьр» яха радиопередача. 17.00 — «Йоаьлаьр ньнаьнаьр». 18.30 — Лаьрарш.

27 март

7.10 — «Гроозненский рабочий» газета обзор. 7.15 — «Ленинаьн нехьа» газета обзор. 7.25 — Лаьрарш. 8.25 — «Шовна, хьаьлаьх» яха лаьрарш. 12.10 — «Саьмуьхьаьчча тIаьгIаьй яьа ньнаьнаьр» музыкальни композиции (нохчий меттаьл). 12.30 — Программ дика а стаьнарш. 15.15 — «ЦIе хийлаьш» яха пионерийн дешарахоштен ялех передача (тIаьгIаьй меттаьл). 15.45 — Программ дика а стаьнарш а хилар. И. П. Майтаьн выступленин (ерсий меттаьл). 16.00 — КIирандийхьаьрца лаьрарш (ерсий меттаьл). 16.30 — «Школьни глобус» яха радиожурнал (ерсий меттаьл). 18.30 — Йоаьла доттаьгIа даьрашта дела концерт (тIаьгIаьй меттаьл).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллел Грозномра хуьнаьлуш морхаьш а йоаьлаш, йоаьчан а йоаьлаш, маьхьдиьмарца секунде 5—10 метр чIоаттIа муьх а хьекхаш хилен ферма температура республике — 3—8, Грозне 3—7 градус йоаьлаш йоаьлаш ешен тарлу.

Кхоанен ломмеен морхаьш а йоаьлаш, цхьаьолча моттигашца йоачан а йоаьлаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьарца секунде 3—7 метр чIоаттIа муьх а хьекхаш хилен ферма температура бийсана —1 +4 градус, дийнаьха 5—10 градус йоаьхьаьл йоаьлаш хилен тарлу.

Метеостанция.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкъокхама секретара, — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделаш — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта бохтана отдела — 3-42-28; лисьмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорскен — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареш, ерен, шоаттен деношка

СФ05073. «Грозненский рабочий» издательства типографии, Маджовска, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маджовского, 92. Заказ № 2372.